

מחודדים

ת"ר ושיננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5).

**אחינו כל בית ישראל התגלגלים בצורה ובשביח העומדים
בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם וישיעם
ויציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ומשפחה
לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב ונאמר אמן:**

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
331

**בבא קמא דף פ"ו. שב"ק בשלח שירה
י"ז שבט תשפ"ד**

**מכה שסופו לחזור/החורש את אביו/הכה את
אביו ולא עשה בו חבורה/הקוטע יד עבד עברי/
שווי בוש/נתכוון לבייש, ערום, סומא, בבית
המרחץ, ישן, חרש שוטה וקטן**

דף פ"ו - ע"א

הכה על ידו וצמתה וסופו לחזור (ואין בני אדם מכירים אם יחזור ונפחת דמיו, ד"ה שבת הפוחתו) או גילח זקנו, בדמי נזק - לרבה איבעיא אם חייב אע"ג שסופו לחזור כיון שעכשיו דמיו פחותים, לאב"י חייב לרבא פטור, ובשבת לכו"ע חייב שנתבטל ממלאכתו, לאב"י נותן כשומר קישואים לרבא כמו שנשכר פועל בשוק.

החורש את אביו נהרג, שאי אפשר לחרישה בלי חבורה שטיפת דם נפל באזנו ונתחרש.

המכה אביו ואמו ולא עשה בהם חבורה חייב בחמשה דברים כיון שאין עליו חיוב מיתה, כגון שסכו בסם המשיר את השער ואינו חוזר שהזיקו, ויש לו צער מחוזק הסם הנכנס בפצעים שבראשו, וצריך לרפאות את עצמו מצער הפצע, ונתבטל ממלאכתו שהיה רקדן, והתבייש.

הקוטע יד עבד עברי של חבירו ונתבטל ממלאכה, לאב"י נותן דמי נזק לעבד ודמי שבת לרבו, לרבא הכל לעבד ויקח בהם קרקע והרב אוכל פירות (תוספות גורס הכל לרב, ד"ה רבא אמר), ואם חבל בעניין שלא התבטל ממלאכת רבו לכו"ע נותנים הכל לעבד.

בושת, לרבי מאיר בין עניים בין עשירים שמים אותם בשווה כאילו הם בני חורין שירדו מנכסיהם, **לרבי יהודה** הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו, **לרבי שמעון** עשירים כאילו הם בני חורין שירדו מנכסיהם עניים כפחות שבעניים, וזהו כוונת המשנה הכל לפי המתבייש.

נתכוון לבייש קטן ובייש גדול נותן לו דמי בוש/של קטן, נתכוון לבייש את העבד ובייש בן חורין נותן לו דמי בוש/של עבד, **לרבי שמעון** נתכוון לבייש את זה ובייש זה פטור.

דף פ"ו - ע"ב

משנה. המבייש את הערום כגון שהגביה הרוח את בגדיו ונראה כערום והמבייש הוסיף בהפשטתו חייב, מכל מקום אין בוש/ת מרובה כמבייש מי שאינו ערום, אבל מי שאין מקפיד לילך ערום בפני בני אדם אינו בר בוש/ת כלל (לתוספות היינו אם ביישו במה שהוא ערום אבל אם רק בו או סטרו בר בוש/ת הוא, ד"ה ערום בר בוש/ת).

בייש בבית המרחץ שבני אדם עומדים שם ערומים אין להם בוש/ת, ואם בשעה שהגביה בגדיו לירד לנהר חייב, ואין בוש/ת מרובה כמבייש בשוק.

המבייש את הישן חייב, ואיבעיא אם מת מתוך שינה ולא ידע שביישו אם פטור משום שלא התבייש, או שחייב בוש/ת הוא משום שמזלזל בו בפני רבים וחייב אע"פ שלא שם לב, או שחייב משום בוש/ת המשפחה.

ישן שבייש פטור, נפל מן הגג והזיק ובייש חייב על הנזק ופטור על הבוש/ת שאינו חייב עד שיתכוון לבייש או להזיק.

חרש יש לו בוש/ת, קטן אם יודעים שמצטער בבוש/ת יש לו בוש/ת ואם אין מצטער לרבי אין לו בוש/ת, ובש"ס יש איבעיא אם יש חיוב בוש/ת משום שמזלזל בו בפני רבים וכן אם יש חיוב בוש/ת משום המשפחה, **שוטה** אין לו בוש/ת גם משום זלזול ובני משפחה, שאין לך בוש/ת גדולה מזו שהוא שוטה.

המבייש סומא חייב, סומא שבייש - לתנא במשנה חייב ואינו דומה לישן שבייש, **לרבי יהודה** פטור מגזירה שוה 'ענין' שנאמר בפרשת בוש/ת ל'ענין' שנאמר בעדות שהסומא פסול לעדות.

סומא לעניין גלות ומלקות ומיתת בית דין - לרבי יהודה פטור שנאמר בחיוב גלות 'בלא ראות' ומשמע שמיירי במי שרואה במקום אחר פרט לסומא, ולומדים חייבי מיתה ומלקות מגזירה שוה מחיוב גלות, **לרבי מאיר** סומא חייב גלות שנאמר 'בלא ראות' ונאמר 'בלי דעת' הוא מיעוט אחר מיעוט לרבות סומא.

**בבא קמא דף פ"ז. יום א' פרשת יתרו
י"ח שבט תשפ"ד**

**סומא בכל המצוות/החובל בעבד עברי או כנעני
שלו ושל אחרים/החובל בנזק ובהם שלו ואחרים**

דף פ"ז - ע"א

לרבי יהודה פטור סומא מכל דינים ומצוות שבתורה, שלשיטתו סומא פטור ממיטה וגלות והוקשו משפטים לחיוב מיתה וגלות והוקשו כל המצוות למשפטים (גם לרבי יהודה סומא חייב במצוות מדרבנן ואם לא ראה אורות מימיו פטור גם מדרבנן מלפרוס על שמע ואם ראה ונסתמא חייב מדרבנן ומוציא אחרים ידי חובה שגם הם חייבים מדרבנן ואינו דומה לקטן שחייב מדרבנן ואינו מוציא ידי אחרים שחייבים מדרבנן שאין חיובו אלא משום חינוך, ד"ה וכן היה ר' יהודה פטור מכל המצוות).

רב יוסף אמר שמי שיאמר שהלכה כרבי יהודה שסומא פטור מן המצוות יעשה יום טוב לרבנן משום שהוא סומא ופטור ואף על פי כן מקיים המצוות, וכשמע גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה אמר שיעשה סעודה לרבנן למי שיאמר שאין הלכה כרבי יהודה.

משנה. חומר אדם משור, שאדם משלם נזק צער ריפוי שבת בוש/ת ודמי ולדות ושור אינו משלם אלא נזק.

המכה אביו ואמו ולא עשה בהם חבורה או חובל בחבירו ביום הכיפורים חייב בכולם, עשה באביו ואמו חבורה או חבל בחבירו בשבת פטור מתשלומים שחייב במיתה.

החובל בעבד עברי שלו חייב בהכל חוץ משבת, ובעבד עברי של אחר נותן שבת לרבו [ועי' לעיל דף פ"ו]. **ובעבד כנעני של אחרים** חייב בכולם (ונותן לרבו ומה שצריך לרפואה שייך לעבד, ד"ה בעבד כנעני), **לרבי יהודה** אין לעבד כנעני בוש/ת, ובעבד כנעני שלו פטור מכולם. (אפילו מריפוי).

חרש שוטה וקטן החובל בהם חייב והם שחבלו באחרים פטורים.

העבד והאשה החובל בהם חייב והם שחבלו באחרים פטורים, מפני שאין להם מה לשלם, נתגרשה האשה נשתחרר העבד חייבים לשלם.

דף פ"ז - ע"ב

החובל בבת קטנה של אחרים נותן שבת לאביה עד שעת בגרות, שמעשה ידיה של הבת שייך לאביה, ואם אינה סמוכה על שולחנו נותן לה למזונות, והמותר על מזונות שייך לאב.

החובל בבנו גדול אם הוא סמוך על שולחנו פטור (רק משבת, ד"ה וקתני) ואם אינו סמוך על שולחנו חייב, ואם בנו קטן יעשה לו סגולה.

החובל בבן של אחרים אפילו אם הוא סמוך על שולחנו האב אם הוא גדול יתן לבן, אם הוא קטן יעשה להם סגולה, אע"פ שהאב עצמו כשחובל פטור שמקפיד אם הוא צריך להוציא דמי חבלה עליהם אבל אם אחרים חבלו בהם ויש להם צער חבלה אינו מקפיד אם הם יקבלו דמים.

סגולה שעושים בדמי החבלה שנותנים לקטן וקטנה, לרב חסדא הוא ספר תורה **לרבה בן רב הונא** הוא דקל שאוכלים ממנו תמרים.

פצע בפנים בבת קטנה והופחתה מכספה (מה שנפחת עד ימי הני ערות לכו"ע שייך לאביה, ד"ה הכא דלא), **לרבי יוחנן** הרי הוא של אב שהרי בידו למוכרה, **לריש לקיש** ורב לא זיכתה התורה לאב אלא שבח נעורים בלבד אבל דמי חבלות שנפחת דמיה לכל ימי חייה שייכים לה ויעשה לה סגולה, **ורבי אלעזר** איבעיא ליה.

בבא קמא דף פ"ח . יום שני פרשת יתרו
י"ט שבט תשפ"ד

חובל בעבד כנעני של אחרים/קרוב ועבד לעדות/אשה שמכרה נכסי מלוג בחיי בעלה/ הכותב נכסיו לבנו

דף פ"ח - ע"א

החובל בעבד כנעני של אחרים - לרבי יהודה פטור מבושת, משום שנאמר בחיוב בושת 'כי ינצו אנשים יחדיו איש ואחיו' ועבד אין לו אחוה בישראל שאינו בקהל, ואע"פ שעדים שחייבו עבד והוזמו מקיימים בעדים 'ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו' היינו משום שנאמר בעדים זוממים 'ובערת הרע מקרבך' (ריבית ואונאה שכתוב 'אחיו' לא שייך בעבד שאין לו קנין בלי רבו, צדקה שכתוב 'אחיו' אין כ"כ חובה ליתן לעבד, גונב נפשות גם לרבנן פטור שכתוב 'מבני ישראל', ובסנהדרין משמע שתלוי במחלוקת ר' יהודה ורבנן, ד"ה דכתיב).

לחכמים חייב בושת שבכלל אחיך במצות הוא, מיהו אינו כשר למלך שנאמר 'מקרב אחיך תשים עליך מלך' היינו ממובחר שבאחיך, ואע"פ שבעדות כתוב 'אחיו' ועבד פסול לעדות היינו משום שלומדים ממה הצד מגזלן ואשה או קטן שאינם זהירים בכל המצות ופסולים לעדות (ולא לומדים גז"ש לה לה מאשה אלא להחמיר על העבד ולחייבו במצות כאשר, לרש"י גוי כשר לעדות מן התורה ומכאן משמע שפסול, ד"ה יהא עבד).

'לא יומתו אבות על בנים' הפסוק בא לפסול קרוב לעדות, וממה שלא כתוב לא יומתו אבות על בניהם לומדים שגם עבד פסול לעדות ולא יומתו על פי עדות מי שאין בנו מיוחס ונקרא על שם אביו.

דף פ"ח - ע"ב

אשה שמכרה נכסי מלוג בחיי בעלה, לרבי ירמיה בר אבא זוכה בהם הלוקח לאחר מיתתה אע"ג שכל זמן שהיא נשואה היה לבעלה קנין פירות בנכסים, כיון שהלכה כריש לקיש שקנין פירות שיש לבעל אינו כקניין הגוף נמצא שבשעה שמכרה היה קנין הגוף של הנכסים שלה ומכירתה מכירה, **לרב יהודה** אין מכירתה מכירה אע"ג שבעלמא קנין פירות אינו כקניין הגוף תיקנו באושה

שאשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות שחזקו רבנן בשיעבוד הבעל משום איבה והוא כלוקח ראשון (גם לסוכרים אין ברירה בדאורייתא ואחים שחלקו לקוחות הם מ"מ אין מחזירים זה לזה ביובל ומביאים ביכורים שלומדים מחלוקת יהושע אע"ג שהיה ירושה מאבותיהם ולא חזרה אותה חלוקה ביובל, ולרבי יוחנן שאחים מחזירים ביובל לא לומדים מחלוקת יהושע שהיה גזירת הכתוב ואין מביאים ביכורים שאין להם אלא קנין פירות אלא חד בר חד עד יהושע, ד"ה הכי אמר).
הכותב נכסיו לבנו שהגוף קנוי לו מהיום והאב אוכל הפירות עד יום מותו, הבן אינו יכול למכור מפני שהם ברשות האב ואם מכר אין לו ללוקח עד שימות, והאב אינו יכול למכור מפני שהם כתובים לבן ואם מכר הרי הם מכורים לעניין זה שהלוקח אוכל הפירות עד שימות האב.

הכותב נכסיו לבנו ומכר הבן הנכסים בחיי האב ומת הבן בחיי האב ואחר כך מת האב, לריש לקיש קנה לוקח כיון שלא היה לאב אלא קנין פירות וקנין פירות אינו כקנין הגוף נמצא שקנין גוף היה שייך לבן בשעת המכירה והוא נחשב בעלים, **לרבי יוחנן** לא קנה הלוקח שקנין פירות כקנין הגוף דמי והאב נחשב בעלים, ואם מת האב בחיי הבן שזכה הבן אז זוכה לוקח שמכר לו כל זכות שתבוא לידו.

בבא קמא דף פ"ט . יום ג' פרשת יתרו
כ' שבט תשפ"ד

יום זה הוקדש לזכרון עולם
זקנינו איש האשכולות

הרה"ח ר' בנימין ביינוש ראזענבוים זצ"ל
בן הרה"ח ר' ישראל זצ"ל
נלב"ע כ' שבט תשמ"ג

עדים שנמצאו זוממים/אשה במכירת נכסי צאן ברזל, או שמכרה כתובתה בטובת הנאה/אשה שחבלה בבעלה או באחרים/עבד מלוג והפיל הבעל שן או שסימא עין

דף פ"ט - ע"א

עדים שאמרו איש פלוני גירש אשתו ונתן לה כתובה והרי היא תחתיו ומשמשותו ונמצאו זוממים אין אומרים ישלמו כל כתובתה ששמא תמות ואינה עתידה ליטול כתובתה לעולם, ואין לה בכתובתה היום אלא טובת הנאה מה ששוה למכור כתובה מיד על ספק אם נתארמלה או נתגרשה וכשיעור זה ישלמו העדים זוממים (אע"ג שכל לגבי בעלה ודאי מחלה מ"מ הלוקח לוקח בקיום משכונות, בערבות, בנדר, בשבועה, ד"ה כל לגבי).

אין האשה יכולה למכור נכסי צאן ברזל מה שהכניסה לו ושמו הדמים וכתבו הבעל בכתובתה מעיקר הדין (גם בלי תקנת אושא) כיון שהבעל קיבל עליו אחריות ואם פחת פחתו לו ואם הותיר הותירו לו והרי הם שלו, אבל נכסי מלוג שהכניסה לו ולא שמו אותם בכתובתה ואם נפחת היא מפסדת ואם הותיר היא מרוויחה לולי תקנת אושא יכולה היא למכור נכסיה והלוקח זוכה בגוף הנכסים מהיום ואוכל הפירות לאחר מיתת הבעל או לאחר שתתגרש.

אשה שמכרה כתובתה בטובת הנאה, לרב שלמן הדמים הם של הבעל וכדין נכסי מלוג שהבעל אוכל פירות ואף על פי שהמעות שלו נוח לאשה למכור כתובתה כדי שתהא פרנסתה מצוי בביתה בריווח, **לרבא** להלכה טובת הנאה שייך לה ואין זה בכלל תקנת דין בנכסי מלוג שיקח בהם קרקע והבעל אוכל פירות שלא תקנו אלא שיאכל פירות של גוף הנכסים ולא פירי פירות היוצאים מטובת הנאת נכסים (כשמגיע מעלמא כמו כאן וכתשלומי כפל בנכסי מלוג אבל כשמי גיע מגופה כגון ולד ולדות הם שלו, וגם כפל נכסי מלוג יקח קרקע והוא אוכל הפירות, ד"ה פירא דפירא).

אשת איש שחבלה באחרים פטורה כל זמן שהיא תחת בעלה, אם יש לה נכסי מלוג יכולה למכור גוף מהיום ופירות לאחר זמן,

שערו, רקק והגיע בו רוקו, העביר טליתו ממנו, פרע ראש אשה בשוק נותן ד' מאות זוז.

דף צ' - ע"ב

שיעור בושת, לת"ק הכל לפי כבודו, לרבי עקיבא אפילו עניים
שבישראל רואים אותם כאילו הם בני חורין שירדו מנכסיהם שהם בני אברהם יצחק ויעקב.

פרע ראש אשה בשוק שמשלם בושת אע"פ שהיא הורידה פעם
כיסוי ראשה כדי להציל שמן, וכן החובל בעצמו אע"פ שאינו רשאי כשאחרים חבלו בו חייב, וכן הקוצץ נטיעותיו אע"פ שאינו רשאי משום בל תשחית אחרים חייבים.

סנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש, לרבי טרפון מקצתם
נעשו עדים ויעידו בפני חבריהם שראו עמו והאחרים נעשים דיינים, **לרבי עקיבא** כולם עדים ולא דיינים, והיינו אם ראו בלילה אבל אם ראו ביום אינם צריכים עדות ודין ביום על פי ראייתם, ולכו"ע אין עד נעשה דין (לתוספות היינו עד המעיד, "מ משום עדות שאי אתה יכול להזימה, לרשב"ם דכתיב ועמדו שני אנשים לפני ה' היינו שני עדים לפני הדיינים, לר"י שנאמר ביום הנחילו את בניו שדווקא אם שמעו הדיינים ביום יכולים להעמיד לכ"א בחלקו, ד"ה כגון שראוהו), אבל עד הרואה ולא העיד נעשה דין בדיני ממונות ולא בדיני נפשות לרבי עקיבא, לרשב"ם גם לא בממונות.

'זהכה איש את רעהו באבן או באגרוף, לשמעון התימני
מה אגרוף מיוחד לעדים ויכולים להביאו לבית דין לאומדנא אם ראוי לעשות חבלה זו אף כל שמסור לבית דין ולעדים, ולכן אם נאבד האבן מהעדים אע"פ שהעדים ראו אותה אבל בית דין לא ראו ואי אפשר לאומדו פטור, לרבי עקיבא מה אבן ואגרוף שמיחד לעדים לבד ואין בית דין צריכים לראותה, אבל אם יצא האבן מתחת ידי המכה ונאבד מיד ולא ראו העדים פטור.

בבא קמא דף צ"א . יום ה' פרשת יתרו
כ"ב שבט תשפ"ד

יום זה הוקדש לזכרון עולם לעילוי נשמת
האשה החשובה

מרת מלכה שרייבער ע"ה בת הגה"ח רבי ישראל
אלימלך רומפלער זצ"ל
נלב"ע כ"ב שבט תשע"ז

שור תם או מועד שהמית אדם והזיק/אומד
לנזקין/המבעית חבריו/בייש ברוק/זמן
לחבלות/האם רשאי אדם לחבול בעצמו/קוצץ
נטיעות

דף צ"א - ע"א

שור תם שהמית אדם והזיק משום שחייב מיתה דנים אותו דיני נפשות ואין דנים אותו דיני ממונות שתם אינו משלם אלא מגופו והרי הוא נסקל, ולא מהני אם דנים תחילה דין הממונות ולבינתיים יחרוש שדות בשכירות וישלם לניזק מדמי השכירות ואחר כך ידינו למיתה שאין דמי החרישה בכלל גופו של שור אלא שאר נכסי המזיק.

שור מועד שהמית אדם והזיק דנים אותו דיני ממונות, והבעלים משלמים מן העליה, וחוזרים ודנים אותו דיני נפשות, קדמו ודנו דיני נפשות **לשמעון התימני** אין דנים אותו דיני ממונות משום שסובר שצריך אומדנת בית דין אם השור ראוי לנגיחות אלו ולא משהים השור לאומדנת בית דין משום עינוי הדין, או אפילו **לרבי עקיבא** שאין בית דין צריך לשער ההיזק אלא סומכים על העדים וכגון שברח בעל השור שאי אפשר לדון אותו שאין חבין לאדם אלא בפניו, אבל אם קבלו עדים על הנגיחות וברח משכירים השור לחרישה ומשלם לניזק ואחרי כן ידינו דיני נפשות.

ולתקנת אושא שאינה יכולה למכור כלל מ"מ מוכרה בטובת הנאה שיש לה בהם שאם נתארמלה או נתגרשה, ומשלמת לניזק, ואינה חייבת למכור כתובתה שבוודאי תמחול כתובתה לבעלה (ויחזור ויכ' תוב כתובה שאסור לשהות בלי כתובה, ואע"ג שחייבת לשלם מדין גרמי לא תחוש שעכשיו אין לה, ולר"ת אינה חייבת לשלם אלא מה שקיבלה מהלוקח, לר"י אינה יכולה למכור במעמד שלשתן שעדיין לא ניתנה לגבות, ד"ה כל לגבי) ותפסיד ללוקח, וגם אין בית דין כופים לה שתיתן כתובתה לניזק אע"פ שלא יפסיד אם תמחול כיון שבוודאי תמחול לבעלה ואין בית דין טורחים בחנם.

דף פ"ט - ע"ב

אשה שחבלה בבעלה אין כופים אותה למכור לו כתובתה בדמי החבלה שבוודאי מחלה ולר"מ אסור לאדם שישהה את אשתו אפילו שעה אחת בלי כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה (וכן ק"ל), וגם באופן שיש לה אם אין לה סמיכת דעת בעילתו בעילת זנות, ד"ה כך מוכרת, ודווקא אם דמי הכתובה שווים יותר מדמי החבלה אבל אם דמי החבלה שווים יותר מכתובתה בין כך יש לחוש שיגרשנה כדי לגבות דמי חבלה], ואם יש לה נדוניה כופים אותה למוכרו בטובת הנאה.

אשה שמכרה נכסי צאן ברזל בטובת הנאה בין לאחרים ובין לבעלה ומתה ומת בעלה בניה גובים כתובת בנין דכרין, ואין הבנים מאשה אחרת יכולים לומר אילו היה אימכם קיימת לא הייתה גובה אלא לקוחות, שבניה אומרים שלא נתכוונה להפסידנו אלא הייתה צריכה למעות.

עבד מלוג שהפיל הבעל שן או סימא עין אינו יוצא לחירות שאין גופו קנוי לו, ואם האשה הפילה שן או סימא עין לבריתה א' יצא לחירות ולבריתה ב' לא יצא לחירות, ולא נחלקו שהבריתה שלא יצא לחירות היינו לאחר תקנת אושא שחזקו רבנן את שיעבוד בעל, לרבא גם לאחר תקנת אושא לתנא שיוצא לחירות היינו משום שהקדש (שקדושת הגוף וה"ה כל איסור כגון איסור הנאה במת או קונמות, אבל מכר אפתיקי אינו מופקע אלא מדרבנן משום הפסד לקוחות, ד"ה הקדש חמין ושחרור) חמץ ושחרור מפיקע מידי שיעבוד, ולמ"ד שאינו יוצא לחירות משום שחזקו רבנן לשעבוד הבעל (ונחלקו אם חזקו לשעבוד הבעל, ואין קונמות מפיקע שעבוד הבעל או האשה, ד"ה אלמוה), או שנחלקו בקניין פירות אם הוא כקניין הגוף.

בבא קמא דף צ'. יום ד' פרשת יתרו
כ"א שבט תשפ"ד

מכר עבד ושייר לעצמו שלושים/יום/איש ואשה
שמכרו ביחד נכסי מלוג/התוקע לחבירו/
שיעור בושת/פרע ראש אשה בשוק/סנהדרין
שראו אחד שהרג נפש

דף צ' - ע"א

המוכר עבד כנעני ופסק עם הלוקח על מנת שישמש עדיין המוכר שלושים יום ועמד יום או יומיים ומת פטור כדין אדון המכה בתוך שלושים יום שנאמר 'אך אם יום או יומיים יעמוד לא יקום כי כספו הוא' כיון שיש לו בו קנין פירות וסובר שהוא כקניין הגוף, **לרבי יהודה** הראשון חייב מיתה והשני פטור שסובר קנין פירות אינו כקניין הגוף, **לרבי יוסי** שניהם פטורים שמסתפק אם קנין פירות כקניין הגוף וספק נפשות להקל, **לרבי אליעזר** שניהם חייבים שנאמר 'כי כספו הוא' שצריך שיהא כספו המיוחד לו וכאן מיוחד לזה לגוף ולזה לפירות, ואינו דומה לשותפים שיש לכל אחד חלק בגוף ובפירות.

איש ואשה שמכרו בנכסי מלוג כאחד לרבי אליעזר לא עשו כלום שקנוי לה לגוף ולו לפירות ואין זה מיוחד לא לזה ולא לזה, ואם מת אחד מהם זה הנשאר בחיים מוציא מיד הלוקחות.

חציו עבד וחציו בן חורין ועבד של שני שותפים לרבי אלעזר אינו יוצא בראשי אברים שאינם חוזרים כיון שאינם מיוחדים לאחד מהם.

משנה . התוקע לחבירו [הכה על אזנו או תוקע ממשי] נותן לו סלע משום בושת, **לרבי יהודה** בשם רבי יוסי הגלילי נותן לו מנה צורי, סטרו על הלחי נותן מאתיים זוז, לאחר ידו, משכו באזנו, תלש

אומדים לנזקים אם חפץ זה ראוי להיזק זה, וכמו שדרש רבי שמעון התימני פסוק 'כי הכה איש את רעהו באבן או באגרוף' שאגרוף מיוחד שמסור לעדה ולעדים אם ראוי אגרוף זה לעשות חבלה זו.

המבעית את חבריו כגון שתקע באזנו וחירשו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים כיון שהתוקע לא עשה מעשה בגופו ונתחרש בזה הוא הפחיד את עצמו ומדעתו נבעת (ובתוספתא משמע שהוא גזירת הכתוב, ד"ה לא משום), אחזו ותקע באזנו וחירשו חייב משום מעשה בידים.

חמשה דברים שהחובל משלם אומדים אותו ונותנים לו מיד וכן ריפוי ושבית צריך לאמוד ולשער כמה ראוי להיות נופל למשכב בחולי זה ונותן מיד, אמדוהו והיה מתנונה והולך אין נותנים לו אלא כמו שאמדוהו, אמדוהו והבריא נותנים לו כל מה שאמדוהו שמן השמים ריחמו עליו.

רקק והגיע בו הרוק חייב משום בושות, אבל הגיע בכגוד פטור, וכן אם ביישו בדברים.

רקק והגיע בו רוקו, העביר טליתו ממנו, פרע ראש האשה בשוק נותן לו ד' מאות זוז, **לת"ק** הכל לפי כבודו ולעני לא נותנים כל כך, **לרבי עקיבא** אפילו עניים שבישראל רואים אותם כאילו הם בני אברהם יצחק ויעקב.

אין נותנים זמן לשלם חבלות, ודווקא במקום שיש חיסרון ממון אבל לבושת שאין בו חיסרון ממון נותנים זמן.

דף צ"א - ע"ב

תנא במשנה סובר שאין אדם רשאי לחבול בעצמו, והוא שיטת רבי אליעזר הקפר ברבי שנאמר 'וכפר עליו מאשר חטא על הנפש' שציער עצמו מן היין וקל וחומר המצער עצמו מכל דבר, **ותנא בברייתא** חולק וסובר שמה שנאמר בחיוב שבועה 'להרע או להיטיב' מה הטבה רשות אף להרע רשות שמותר להרע ולחבול בעצמו [אבל נשבע להרע לאחרים אין השבועה חל שאין לו רשות לחבול בהם].

מקריעים בגדים על המת ואין בזה משום דרכי האמורי, לרבי אלעזר הקורע יותר מדאי עובר משום כל תשחית וגם למ"ד שמותר לחבול בעצמו היינו משום שיכול לרפאות את עצמו ומודה שאסור לקלקל בגדים שאי אפשר לתקן (ועל צורבא דרבנן שאני, ד"ה עובר משום), **ורבי יוחנן** קרא לבגדים מכבדותא שמכבדים בעליהם.

ההורג שור של חבריו או קוצץ נטיעות ואומר שהבעלים ציוו לו כך חייב, ואם השור עומד להריגה כגון שהמית אדם והנטיעות עומדות לקציצה כגון אשרה פטור אפילו אם הבעלים טוען שרצה לעשות המצוה בעצמו ואיבד ממנו המצוה ששוה דמים שתולים לומר שהבעלים שכח שציווה לו כך.

'ושפך את דמו וכסהו בעפר' מי ששפך יכסהו, חבריו שקידם וכסהו רבן גמליאל חייבו שיתן לשוחט עשרה זהובים (קרא לאחד לתורה ועלה חבריו ואמר ר"ת שיתן לו תרנגולת לשחוט, עוד פטרו שיענה אמן, ועוד שאין דנים בבבל, ד"ה וחייבו).

דקל הטוען קב תמרים אסור לקוצצו, ועץ זית כיון שזיתים חשובים אם טוען רובע הקב אסור לקוצצו, ואם דמיו יקרים לבניין יותר משבח פירות מותר.

רבי חנינא אמר שמת בנו לפני הזמן מפני שקצץ תאנה לפני זמנו. דקלים שגדילים בין גפנים מותר לעוקרם שמחלישים היין ודמי הגפנים יקרים מדמי התמרים (מיהו כשקונים קרקע מנכסי מלוג קונים דקלים ולא גפנים שגפנים עדיף רק אם טורח בהם משא"כ בנכסי אשתו שלא יטרח, ומתקיים יותר, ד"ה למחר אייתי ל').

בבא קמא דף צ"ב. יום ו' פרשת יתרו כ"ג שבט תשפ"ד

'דברי אגדה'

דף צ"ב - ע"א

משנה. אף על פי ששילם דמי בושות אין נמחל לו על צער בושות אפילו הביא כל אילי נביות, עד שיבקש ממנו מחילה, ואם לא מחל לו הרי הוא אכזר.

האומר סמא עיני קטע ידי שבר רגלי ועשה כן חייב, אמר על מנת לפטור חייב [עיני דף צג.], **קרע כסותי שבר כדי חייב**, על מנת לפטור פטור, עשה כן לפלוני על מנת לפטור חייב בין בגוף בין בממון. **'ויאמר, ה' הגוי גם צדיק תהרוג וכו' ועתה השב אשת האיש**

כי נביא הוא', השב אשת האיש גם אם אינו נביא, אך מה שאמרת שאתה צדיק ראוי אתה ליהרג כי אברהם למד ממך לומר אחותי היא שאכסנאי הבא לעיר על עסקי אכילה ושתיה שואלים אותו ולא אשתך היא או אחותך היא.

בן נח נהרג גם אם לא ידע, שהיה לו ללמוד הליכות דרך ארץ וממילא לא היה נכשל שהרי אבימלך היה חייב מיתתה הגם שלא ידע.

'כי עצר עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך', לר' אלעזר אחת באיש - שכבת זרע ושתים באשה - שכבת זרע ולידה, **למתניתא** שנים באיש ושלושה באשה וגם קטנים, **לרבינא** שלושה באיש וארבעה באשה וגם פי טבעת.

'בעד כל רחם' אפילו תרנגולת של בית אבימלך לא הטילה ביצתה. **כל המבקש רחמים על חבריו** והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה, כמו שמצינו באיוב ואבימלך.

קוץ הגדל ליד כרוב לפעמים כשנעקק נעקק עם הכרוב, כך שכיני רשע לוקים עמו כמו שמצינו שכלל הקב"ה משה וירמיה בכלל כלל ישראל שפשעו ומאנו לשמור תורה.

'ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויצגם לפני פרעה', היינו אותם שהוכפלו בברכת משה שחלשים היו ולפיכך כפל משה שמם לחזקם.

ארבעים שנה היו עצמותיו של יהודה מגולגלים בארון במדבר עד שבקש משה רחמים 'שמע ה' קול יהודה', שיהודה גרם לראובן שיודה (כרבים, ד"ה מי גרם) ומיד נכנס כל עצם ונתחבר למקומו, לא העלוהו למתיבתא דרקייע עד שביקש משה 'ואל עמו תביאנו', לא ידע מה מדברים רבנן ולישא וליתן עמהם עד שביקש משה 'ידיו רב לו', לא היה עולה בידו לומר דבר שהלכה כדבריו עד שביקש משה 'ועזר מצריו תהיה'.

אחר העני הולך העניות, כמו שמצינו שהעניים נותנים קלתות שמביאים בהם ביכורים לכהן ולא העשירים, ולא דיי למי שיש לו נגע אלא שמבייש עצמו על כרחו כמו שכתוב במצורע 'טמא טמא יקרא'.

דף צ"ב - ע"ב

השכם ואכול בקיץ מפני החמה ובחורף מפני הצינה, ששים אנשים רצו ולא השיגו את מי שאכל פת שחרית דכתיב 'ועבדתם את ה' אלוהיכם' זו קריאת שמע ותפלה 'וברך את לחמך ואת מימך' זו פת במלח וקיתון במים, מכאן ואילך 'הסירותי מחלה מקרבך' מחלה זו מרה בגימטריא פ"ג כמניין חולי שיש במרה, וכולם פת שחרית במלח וקיתון של מים מבטלים.

חברך קורך חמור הודה לדבריו ושים עליך אוכף של חמור, וכמו שמצינו בהגר שהיה שפחת שרי.

מי שיש לו בו דבר גנות יקדים ויאמרו, כמו שאמר אליעזר 'עבד אברהם אנכי'.

מחמת ענותנותו של אדם לא יהא בוש מלשאול דבר הצריך לו בתורה בפרנסה ובתביעת חוב כמו שביקשה אביגיל מדוד וכמו שמצינו בנחמן הנביא ואברהם.

ששים אבלות ומכאובות מגיע לשיניים לשומע קול אכילת חבריו והוא אינו אוכל עמו.

היין של המלך הוא והשותים מחזיקים טובה לשר המשקה, שישיראל תלוי חכמת יהושע 'כי משה סמך ידיו עליו' ואינה אלא מפי הקב"ה (המשי-קה נותן בעין יפה למי שרוצה שהקב"ה אמר למשה וסמכת ידך והוא סמך בשתי ידי, ד"ה חמרא למריה) **כלב כשהוא רעב** בולע אפילו אבנים.

דרך דקל רע לגדול בצד אילן סרק וכמו שמצינו שעשיו נשא בת ישמעאל, ואנשים ריקים שהתלקטו אל יפתח, ולעניין טומאת כלים כל המחובר לטמא טמא וכל המחובר לטהור טהור, וכן לרבי אליעזר זרזיר הוא עוף טמא שלא לחינם הלך אצל עורב שמינו הוא.

קראת חברך להוכיחו ולא ענך הניחו ויפול ברשעו ודחהו בידים. **בור ששתית ממנו אל תזרוק בו אבן**, שנאמר 'לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו' שנצרת לו פעם אחת שוב אל תבזהו.

אם תרים המשא עמי אשא גם, שאין אדם רוצה להיכנס בסכנת היזק ממון ותחת עול דבר אלא עם משתתף חבריו עמו כמו שמצינו בברק. **כשהיינו קטנים היינו חשובים כגברים** עכשיו שהזקננו אנו שפלים כתינוקות, שבתחילה כתוב 'זה' הולך לפניו יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם' ולבסוף כתוב 'הנה אנכי שולח מלאך לפניך'.